

ŽEJA

Amélie Nothomb

Prevedla Vesna Velkoverh Bukilica

ŽEJA

ŽEJA

A M É L I E N O T H O M B

Prevedla Vesna Velkovich Bukilica

Družina 2020

Ves čas sem vedel, da bom obsojen na smrt. Prednost te gotovosti je, da tako lahko posvetim pozornost tistemu, kar si jo zasluži: podrobnostim.

Mislil sem, da bo moje sojenje parodija pravice. Res je bila, a ne tako, kot sem si predstavljal. Namesto formalnosti po hitrem postopku, ki sem jo pričakoval, so mi privoščili cirkuško predstavo v velikem slogu. Tožilec ni ničesar prepustil naključju. Priče so se vrstile druga za drugo. Svojim očem nisem mogel verjeti, ko sem zagledal nekdanja mladoporočenca iz Kane, prejemnika mojega prvega čudeža.

»Ta človek je zmožen spremeniti vodo v vino,« je resno izjavil mož. »In vendar je počakal prav do konca ohceti, da je uporabil svoj dar. Zlahka bi nam bil prihranil ponižanje, a se je raje naslajal nad našo stisko. Zaradi njega smo morali z najboljšim vinom postreči šele po navadnem. Vsa vas se nam je smejala.«

Mirno sem tožnika pogledal v oči. Vzdržal je moj pogled, prepričan v svoj prav.

Cesarski uradnik je prišel povedat, kako nerad sem ozdravil njegovega sina.

»Kako pa je zdaj z vašim otrokom?« je skoraj samodejno vprašal moj zagovornik, sicer najmanj učinkovit javni branilec, kar si jih je mogoče predstavljati.

»Zelo dobro. Zasluga pa taka! Ta zna čarati, zadošča mu izreči eno samo besedo.«

Sedemintridesetero prejemnikov čudeža je vpricho vseh pralo svoje umazano perilo.

Najbolj posrečen se mi je zdel nekdanji obsedenec iz Kafarnauma:

»Odkar je iz mene izgnal bese, je moje življenje en sam dolgčas!«

Nekdanji slepec je tožil, kako grd je svet, nekdanji gobavec se je pritoževal, da mu nihče več ne da miloščine, sindikat ribičev Galilejskega jezera me je obtožil, da je pri meni določena ribiška skupina uživala protekcijo pred drugimi, Lazar je opisal, kako grozno je življenje, če smrdiš po truplu.

Očitno jih ni bilo treba podkupiti, niti posebej spodbujati ne. Vsi so prostovoljno prišli pričat proti meni. Ta ali oni je povedal, kakšno olajšanje je, da se je končno lahko izkašljajl vpričo krivca.

Vpričo krivca.

•

Moja umirjenost je varljiva. Veliko napora me je stalo, da sem te litanije poslušal na videz neprizadeto. Vsako pričo sem pogledal v oči in vsakič je moj pogled izražal le osuplo blagost. Vsakič so me pogledali nazaj nesramno, izzivalno, me s pogledom premerili od glave do peta.

Mati nekega otroka, ki sem ga ozdravil, me je celo obtožila, da sem ji zagrenil življenje.

»Ko je bil mali bolan, je vsaj dal mir. Zdaj pa se zavra, dere se, joka, niti minute miru nimam več, ponoči ne spim več.«

»Niste sami prosili moje stranke, naj vam ozdravi otroka?« jo je vprašal javni branilec.

»Da ga ozdravi, ja, ne pa, da mi iz njega spet naredi takega hudiča, kot je bil pred boleznijo.«

»Morda bi mu morali to točko pravočasno pojasniti.«

»Kako – a ni vseveden?«

Dobro vprašanje. Vedno vem Τι, nikoli Πώς.¹ Poznam predmetne odvisnike, nikoli prislovnih določil. Ne, torej nisem vseveden: prislove odkrivam sproti in vsakič se jim čudim. Ljudje ne pravijo brez razloga, da je hudič doma v podrobnostih.

V resnici jih ni bilo treba priganjati k pričanju, vse prej kot to, sami so si tega goreče želeli.

Osupnil sem nad veseljem, s katerim so vsi po vrsti govorili proti meni. Sploh ker je bilo popolnoma nepotrebno. Saj so vsi vedeli, da bom obsojen na smrt.

Prerokba ni prav nič skrivnostna. Poznali so moje moči in so lahko sami videli, da jih nisem uporabil za to, da bi se rešil. Natanko so torej vedeli, kako se bo končalo.

Zakaj jim je bilo toliko do tega, da bi mi prizadejali tako nepotrebno podlost?

Uganka zla ni nič v primerjavi z uganko povprečnosti. Med njihovim pričanjem sem čutil, kako uživajo. Uživali so v tem, da so se vpričo mene vedli nizkotno. Razočaralo jih je samo to, da moje trpljenje ni bilo bolj vidno. Pa saj jih nisem hotel prikrajšati za to naslado, samo to je, da sem bil veliko bolj osupel kot ogorčen.

Človek sem, nič človeškega mi ni tuje. Pa vendar tega, kar jih je popadlo, da so šli tako nemarno udrihat po meni, ne razumem. In to nerazumevanje si štejem v poraz, pomanjkljivost je.

•

Pilat je imel navodila glede mene in poznalo se mu je, kako nejevoljen je, pa ne zato, ker bi mu bil jaz simpatičen, kaj še, temveč zato, ker so te priče razdražile njegov razum. Mojo osuplost je razumel narobe, pa mi je hotel ponuditi priložnost, da ugovarjam tem abotam.

»Obtoženec, imaš kaj povedati?« me je vprašal z izrazom inteligentnega človeka, ki nagovarja sebi enakega.

»Ne,« sem odgovoril.

Pokimal je, z izrazom človeka, ki že ve, da nima smisla ponujati rešilne bilke nekemu, ki mu je tako malo mar za lastno usodo.

V resnici nisem rekel ničesar zato, ker je bilo vsega, kar bi hotel reči, preveč. In če bi spregovoril, ne bi mogel

skriti svojega prezira. Muka mi je čutiti prezir. Dovolj dolgo sem bil človek – vem, da se nekaterih čustev ne da zatreti. Pomembno je, da jih pustimo, naj gredo mimo, ne da bi se jim poskušali upirati; tako ne pustijo nobenega sledu.

Prezir je speč demon. Nedejaven demon kmalu shira. Na sodišču pa so besede dejanja. Zamolčati prezir je pomenilo demonu zvezati roke.

Pilat se je obrnil k svojim svetovalcem:

»Da so ta pričevanja lažna, dokazuje dejstvo, da se ta človek ne poskuša rešiti z nikakršno magijo.«

»Saj ni to razlog, da zahtevamo obsodbo.«

»Vem. In prav rad bi ga obsodil. Ampak raje bi videl, da bi obtožbe lahko resno jemal!«

»V Rimu se ljudem hoče kruha in iger. Tem tu se hoče kruha in čudežev.«

»Prav. Če gre za politiko, nimam več ugovorov.«

Vstal je in izjavil:

»Obtoženec, križan boš.«

Všeč mi je bila Pilatova jedrnatost. Duh latinščine nikoli ne zagreši pleonazma. Zelo zoprno bi mi bilo, če bi rekel: »Križan boš na smrt.« Križanje se pač ne more končati drugače kot s smrtjo.

Vseeno pa slišati te besede iz njegovih ust ni ostalo brez učinka. Pogledal sem priče in začutil njihovo

prepozno nelagodje. Pa saj so vendar vsi vedeli, da bom obsojen, in so sami zelo prizadevno pomagali k temu. Zdaj so se sprenevedali, da se jim zdi kazen pretirana in da jih je barbarstvo postopka pretreslo. Nekateri so poskušali ujeti moj pogled, da bi se v mojih očeh ogradili od dogajanja. Pogledal sem stran.

Nisem vedel, da me čaka takšna smrt. To ni bila nepomembna novica. Najprej sem pomislil na bolečino. Moj um temu ni bil kos: takšno trpljenje je nepojmljivo.

•

Križanje je pridržano za najbolj sramotne zločine. Takšnega ponižanja nisem pričakoval. To so torej zahtevali od Pilata. Ugibanje, kaj se je dogajalo v ozadju, je brezpredmetno; dejstvo je, da Pilat temu ni ugovarjal. Moral me je obsoditi na smrt, ampak lahko bi izbral, recimo, obglavljenje. Kdaj sem mu stopil na žulj? Najbrž takrat, ko nisem zatajil čudežev.

Pa saj nisem mogel lagati: res so bili moje delo. In v nasprotju s tem, kar so trdile priče, so me stali nezaslišanega napora. Nihče me ni naučil umetnosti čudežev. Spreletela me je čudna misel: če nič drugega, ta muka, ki me čaka, vsaj ne bo zahtevala od mene nobenega čudeža. Dovolj bo, da se prepustim.

»Bo križan danes?« je vprašal nekdo.

Pilat je pretehtal vprašanje in me pogledal. Najbrž se mu je zazdelo, da še nekaj manjka. Odgovoril je namreč:

»Ne. Jutri.«

Ko sem ostal sam v celici, sem spoznal, kaj je hotel, da izkusim: strah.